

Het ontwerpen van principes

In deze hand out wordt uiteengezet wat principes zijn en wat het oplevert om met ontwerpprincipes aan de slag te gaan, als individuele onderzoeker, in een team (van onderzoekers) of binnen een organisatie. Denken in principes, in plaats van in bijvoorbeeld regels of procedures, is een krachtige manier om onderzoek in te richten en vorm te geven.

Wat zijn principes?

Een principe is een basisbeginsel, een beweeggrond of uitgangspunt waar je je aan wilt houden. Daarmee is het een kader, een leidraad dat richting geeft. Principes zijn min of meer afspraken over 'hoe zaken horen te zijn'. Normaal gesproken denk je niet direct expliciet over je eigen principes na. Je denkt binnen je principes, ze vormen als het ware het 'raamwerk'. In relatie met anderen, bijvoorbeeld binnen organisaties, geldt dat het nadenken over principes wel expliciet plaatsvindt. Een 'beroemd' principe is bijvoorbeeld het SMART principe voor het opstellen van doelstellingen.

Hoe helpt het ontwerpen van principes?

Principes geven richting en houvast, zonder dat er sprake is van een vast 'stramien' dat statisch is en weinig ruimte laat voor creativiteit en vernieuwing. Richting en houvast zijn belangrijk, om niet te gaan zwemmen, en je wilt tegelijkertijd een kader waaraan keuzes en beslissingen kunnen worden getoetst. Door principes te benoemen kun je gedrag vormgeven. Principes gelden dan als een checklist; bij beslissingen kan steeds afgevraagd worden of er aan de geformuleerde principes wordt voldaan. Op die manier kunnen principes dienen als een richtinggevend instrument.

Hoe ontwikkel je onderzoeksprincipes

Een cruciaal moment in het onderzoeksontwerp is stilstaan bij de uitgangspunten of principes die helpen een keuze te maken voor een onderzoeksvraag en een onderzoeksaanpak. Uitgangspunten geven richting aan het onderzoek omdat ze verwoorden wat je als onderzoeker belangrijk vindt. Ze helpen richting te geven voordat het onderzoek start, en ze helpen ook tijdens het uitvoeren van het onderzoek om te bepalen of je nog altijd op koers ligt (Smit en Verdonschot, 2010, p.16) .

Vragen om tot principes te komen

“Wat vind jij belangrijk in/ tav...?”

“Waar sta jij voor?”

“Welke doelen streef je sowieso na?”

“Wat maakt dit zo belangrijk of aantrekkelijk voor je?”

Onderzoek als motor van vernieuwing is een sociaalconstructief proces waarbij in het werk onderzocht en geëxperimenteerd wordt en nieuwe kennis en vaardigheden worden ontwikkeld. Principes ontwikkel je samen, dus met de relevante betrokkenen. Door te gaan onderzoeken welke belangen een rol spelen en elkaar te bevragen op wat belangrijk is voor eenieder. Bij het opstellen van principes dien je er rekening mee te houden dat principes niet met elkaar in tegenspraak zijn, dat een principe consistent en volledig is.

Voorbeelden van richtinggevende onderzoeksprincipes (Smit en Verdonschot, 2010)

Onderzoek start vanuit echte nieuwsgierigheid

Nieuwsgierigheid zorgt ervoor dat je gedreven en met plezier aan de slag gaat met het onderzoek. Het helpt ook om later in het onderzoeksproces de motivatie vast te houden als zich hobbels op de weg voordoen. Deze vragen kunnen helpen om erachter te komen waar je nieuwsgierigheid zit:

- Voor welk probleem wil ik een oplossing vinden?
- Wat wil ik te weten komen?
- Wat wil ik leren?
- Wat zou het onderzoek voor mij leuk maken?
- Waar heb ik iets aan?

Alles wat je aandacht geeft groeit

Dat een probleem vaak de aanleiding vormt voor een onderzoek betekent niet dat het ook de focus moet zijn. Dit uitgangspunt laat zien dat aandacht voor wat wél werkt of wáár het wél werkt, effectiever is om een verandering in gang te zetten, dan alleen aandacht voor wat er niet werkt. Als je aandacht besteedt aan het gedrag waar je meer van wilt, is de kans groot dat dat gedrag vaker vertoond zal worden. Voor het onderzoek betekent dit dat het slim is om te starten op plaatsen waar al kiemen zijn van de gewenste verandering: waar iets broeit of groeit, waar mensen energie hebben om iets te ondernemen of waar de wil aanwezig is om iets te veranderen.

Het onderzoek inrichten als een leerproces

Onderzoek waarmee je een verandering in gang wilt zetten, werkt vooral als de betrokkenen gelegenheid krijgen om te leren. Vanuit deze gedachte kun je ervoor kiezen het onderzoek in te richten als een leerproces. Veel mensen leren door directe ervaringen, door het ondernemen van activiteiten of door iets uit te zoeken. Het zelf houden van interviews, meedenken in de analyse of meewerken aan het eindproduct, draagt bij aan het leerproces en daarmee aan de verandering.

Kijk voor meer inspiratie en principes op:

www.onderzoekspraktijk.net